

Palliation

Anlæggelse og pleje af subkutan kanyleⁱ

Instruksen beskriver indikationer for anlæggelse; anlæggelse og pleje; samt administration af medicin i subkutan kanyle.

Målgruppe

Sygeplejersker og SOSU-assistenten.

Formål

At beskrive principper for subkutan medicinering samt anlæggelse og observationer af en fastliggende subkutan kanyle til lindring af symptomer, hos patienter med behov for gentagne injektioner i palliativ fase.

Indikation, anlæggelse og pleje

Indikation for valg af subkutan administration af medicin og væske

I den palliative medicin er der praksis for at omlægge administration af medicin til subkutan administration. Anlæggelse af subkutan nål og administration af subkutan medicin er en enkelt og relativ komplikationsfri procedure. Den kan vælges, hvor borgeren har svært ved at indtage medicin og/eller væske per os, og kan være at foretrække frem for intravenøs administration.

Indikationer kan være:

- Kvalme og opkastning
- Synkebesvær
- Ventrikelretention
- Malign tarmobstruktion
- Almen svækkelse, der hindrer indtagelse af tabletter
- Smerter
- Dyspnø og sekret i luftvejene
- Delirium
- Subkutan kanyle overvejes, hvis der inden for samme døgn er brug for flere injektioner.

Anlæggelse

- Følg vejledning i VAR Healthcare "Subkutan kanyle: Anlæggelse".
- Brug Natriumklorid injektionsvæske 9 mg/ml. Der må ikke bruges Natriumklorid skyllevæske fra depotet.

Tilsyn og pleje af kanyle og indstikssted

- Indstiksstedet observeres dagligt.
- S.c.-kanyle seponeres straks, hvis der er udviklet ømhed, smerter, rødme, noduli ("knopper" i huden), som kan palperes ved indstiksstedet eller feber uden noget andet kendt fokus.
- Der anlægges herefter en ny s.c.-kanyle med placering af indstikssted et nyt område på kroppen. Kanyle skiftes hvert 5. døgn, med mindre kliniske tegn taler for at skifte den tidligere, fx ved anvendelse af lokalirriterende lægemidler.

Administration af medicin som bolus i subkutan kanyle

- Følg vejledning i VAR Healthcare: "Administration af bolusinjektion i subkutan kanyle med skylning".

- Gives flere kompatible præparater i samme kanyle, kan alle præparater gives efter hinanden uden skyl med Natriumklorid imellem.
- Max-volumen, der injiceres, er 2-4 ml pr. gang, afhængigt af subkutis' tykkelse. Er der behov for mere, bør dosis deles, og resten gives enten efter 15-20 min. eller i en subkutan kanyle, der ligger et andet sted på kroppen.
- Der afsluttes med skylning med 0,2 ml Natriumklorid injektionsvæske 9 mg/ml (og ikke skyllevæske)
- Gives ikke-kompatible præparater ex. Furosemid, skal det gives i separat kanyle.
- Vær opmærksom på, at flere injektionsvæsker blandet sammen kan resultere i, at væsken udkrystalliserer og derfor ikke må injiceres sammen, fx Morfin og Serenase.
- Sæt en label med navnet på det pågældende lægemiddel på den eller de kanyler, der bruges til separate injektioner.

Subkutan absorption sker i løbet af 5-15 min, hvilket er lidt langsommere end ved intramuskulær absorption; men hurtigere end peroralt.

Dokumentation

Det skrives i *handlingsanvisning* under den relevante tilstand:

- Hvor og hvornår kanylen er lagt
- Hvornår kanylen skal skiftes. Husk at oprette indsatsen "Anlæggelse og pleje af subkutan kanyle" og advisér planlægger
- Ved indgift af medicin dokumenteres dette på vanlig vis, i de allerfleste tilfælde som PN-medicin. Husk at dokumentere effekt.

Kvalitetsopfølgning

Opfølgning "ad hoc"

Hvornår: Ved klager og utilsigtede hændelser

Hvem: Vil variere fra gang til gang.

Begrebsforklaring

Subkutan administration dækker:

- Administration af medicin subkutant
- Administration af væsker subkutant.

Ved subkutan kanyle forstås i denne sammenhæng "butterfly".

Referencer og nyttige links

- WHO 2002. WHO's mål for den palliative indsats.
- Sundhedsstyrelsen 2011. Anbefalinger for den palliative indsats.
- Weibull A, Gorén T, Denker A et al. 2014. Palliation. Klinisk vejledning for almen praksis. DSAM. 1. reviderede udgave, 2014, p. 5
- Nationale infektionshygiejniske retningslinjer for brug af intravaskulære katetre, Central Enhed for Infektionshygiejne, SST. 2. udgave 2015, p. 52-54
- Olsen I 2013. Farmakologi. Munksgaard. København
- Dickman A, Schneider J 2011. The Syringe Driver, Continuous Subcutaneous Infusions in Palliative Care. Third Revised Edition, Oxford University Press
- København Dickman A, Schneider J 2016. The Syringe Driver, Continuous Subcutaneous Infusions in Palliative Care 4th Edition, Oxford University Press Pedersen AG 2008.

- Gribskov Kommune: Sygeplejeinstrukser og delegation
<https://css.gribskov.dk/Media/637580581524384154/sygeplejeinstrukser-juli-2019-med-indeks.pdf>
- VEJ nr 9001 af 20/11/2000 Vejledning om udfærdigelse af instrukser

i

Instruksen er udarbejdet af: Camilla Frederiksen Palliativ sygeplejerske	Ansvarlig for instruksen: Camilla Frederiksen Palliativ sygeplejerske	Godkendt af: Camilla Köcher Strøyberg, distriktsleder Camilla Woller-Nielsen, distriktsleder Katarzyna Darling, distriktsleder, Camilla Frederiksen, palliations sygeplejerske. LU
Revisionsdato: 1.8.2021	Næste revision: 1.8.2022	

Må ikke printes eller kopieres